

Adolf Los

- Adolf Los (nem. Adolf Loos; Brno, 10. decembar 1870 — Beč, 23. avgust 1933) je bio austrijski arhitekta. Adolf Los je jedan od pionira modernizma u arhitekturi. Bio je protivnik Bečke secesije i secesije uopšte, projektuje purističke građevine.
- Njegovo predavanje (Ornament i zločin) održano u Beču 1908. predstavljalo je manifest integralnog funkcionalizma. Odbacivao je sve što bi podsećalo na neki od poznatih stilova, jer su svi stilovi i svi ornamenti za njega bili laž, te je tvrdio da su nemoralni.
- Proveo je 3 godine u SAD gde je radio kao parketar i zidar (od 1893-96). Boravak u SAD je bio presudan za njegovo dalje stvaralaštvo, jer se tamo susreo sa arhitekturom "Čikaške škole" i radom Luisa Salivena.

Ornament i zločin

- Esej Ornament i zločin (1908) je napisan kada je Secesija, koju je Loos osudio čak i na njenom vrhuncu 1900. godine, pokazivala novi put za modernu umetnost. Esej je bio važan u artikulisanju nekih moralizirajućih stavova, nasleđenih od pokreta Art and Craft, koji su bili fundamentalni za Bauhaus, i koji su pomogli u definisanju ideologije modernizma u arhitekturi. „Evolucija kulture maršira sa eliminacijom ukrasa sa korisnih predmeta“.

VORTRAG
VERANSTALTET VOM AKAD.
ARCHITEKTEN VEREIN.

ADOLF LOOS:
ORNAMENT
UND
VERBRECHEN.

FREITAG, DEN 21. FEBRUAR 1913,
½ 8^h ABENDS IM FESTSAAL DES
ÖSTERR. ING. U. ARCH. VEREINES,
I. ESCHENBACHGASSE 9.
KARTEN ZU 5, 4, 3, 2, 1 K
BEI KEHLENDORFER

12. MÄRZ:
MISS LEVETUS: ALTENGL. KATHEDRALEN.
MITTE MÄRZ:
DR. HABERFELD: ÜBER ADOLF LOOS.

DRUCK & BERGÉ FRIEDL WIRZ

Ornament i zločin

- U eseju, Lus objašnjava svoju filozofiju, opisujući kako ornamentika može da utiče na to da predmeti izađu iz stila i tako postanu zastareli. Palo mu je na pamet da je zločin trošiti napor potreban za dodavanje ukrasa, kada bi ornamentacija prouzrokovala da predmet uskoro izađe iz mode. Loos je uveo osećaj "nemoralna" ornamenta, opisujući ga kao "degenerisan", njegovo potiskivanje kao neophodno za regulisanje modernog društva.
- Loos se nikada nije zalagao za potpuno odsustvo ornamentike, ali je verovao da ona mora da odgovara vrsti materijala. Loos je zaključio da „nikakav ukras danas više ne može da pravi niko ko živi na našem kulturnom nivou... Sloboda od ukrasa je znak duhovne snage“.

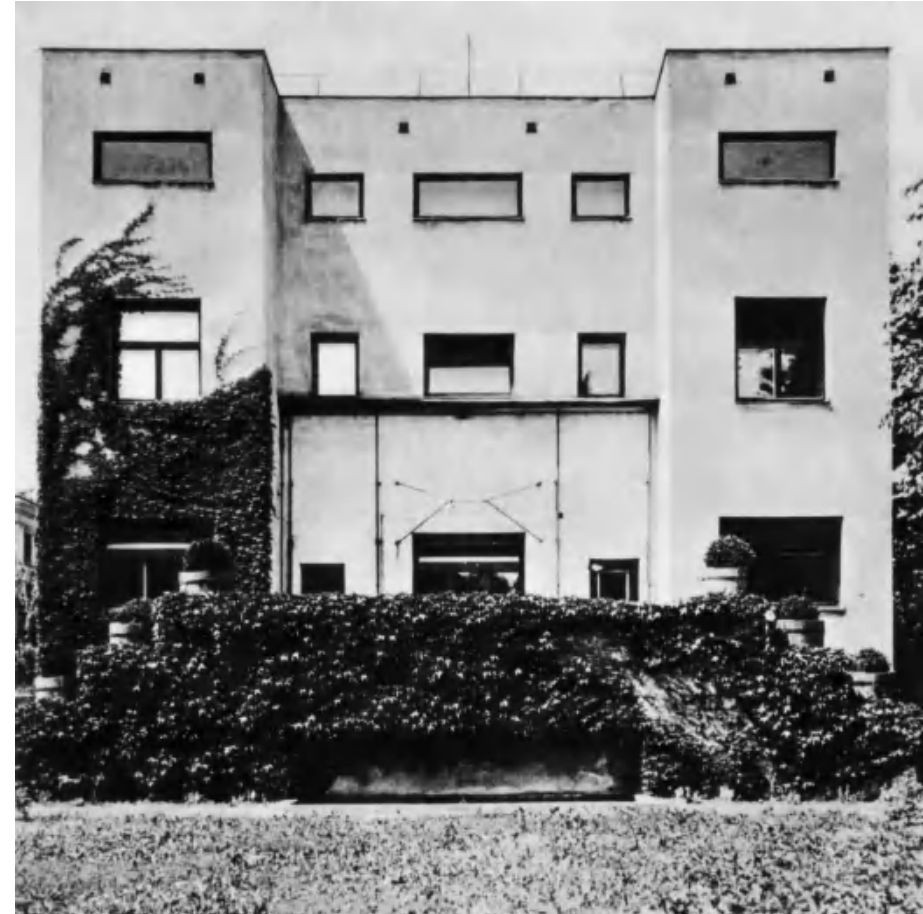
Steiner House, 1910.

- Loos je još započeo svoju karijeru 1910. godine kada je projektovao i konstruisao Steiner kuću u Beču, Austrija. Ovaj dizajn je bio mnogo bolje prihvaćen od Loosovih ranijih radova i brzo je postao svetski primer racionalističke arhitekture.
- U svojim zgradama, Loos obično počinje sa jednim glavnim volumenom u kojem prostor, konfiguracija i elementi prate pravila i kompoziciju klasične arhitekture. On organizuje unutrašnjost tog volumena manjim kockama, pravougaonim kutijama i cilindrima poređanim u neku vrstu volumetrijske slagalice

Steiner House, 1910.

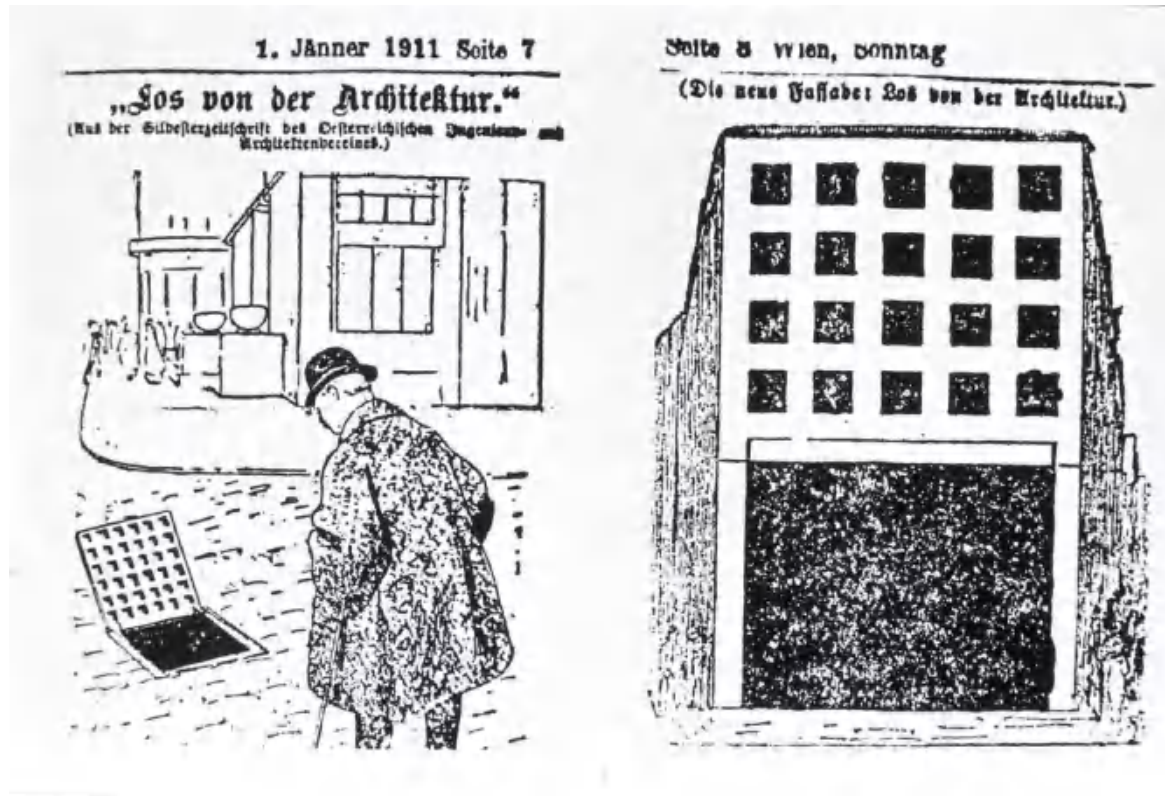
Goldman & Salatsch Building, Vienna, 1910.

- Godine 1909. Leopold Goldman je dao Adolfu Loosu ugovor o izgradnji poslovne zgrade za Nobelov biznis Goldman & Salatsch nakon arhitektonskog konkursa, iz kojeg nije proizašao pobjednički nacrt.
- Uprkos svom estetskom funkcionalizmu, zgrada nije zgrada jednostavne namene; posebno materijali nisu uštedeli troškove ili trud. Upadljiv je kontrast između donje fasadne površine obložene mermerom i jednostavne gipsane fasade navedenih stambenih spratova. Poslovnom delu prethodi kolonada sa toskanskim stubovima, osmišljena kao aluzija na portik Mihaelerkirhe.
- Nakon završetka, kuća je izazvala šok u gradu, koji se i dalje odlikovao istorijskim ukusom. Bečani su je nazvali "kućom bez obrva", jer je u to vreme uobičajeni krov na prozorima potpuno izostao.

Goldman & Salatsch Building, Vienna, 1910.

Chicago Tribune, 1922.

- Oblakoder u obliku dorskog stuba; naišlo na konfliktne reakcije (još 3 projekta sa ovom idejom, ali stubovi iz različitih epoha: dorski, jonski i egipatski)
- Bazis: 11 spratova, od opeke i terakote; Ulaz: Venac i stubovi od crnog granita; boja i stil imaju ulogu da ostvare urbani kontinuitet. Stub: Crni uglačani granit;
- Ukupno 260 projekata iz 32 zemlje (Gropijus i Majer, braća Taut, Sarinen, Hilbergzajmer). Želeo je da stvori zgradu koja će karakterisati Čikago kao Krivi toranj Pizu ili Ajfelov toranj Pariz. Za njega je model stuba oslobođenog funkcije bio idealan (samo tako iskazuje punu čistotu svog oblika) – Trajanov stub je bio uzor za Napoleonov na trgu vandom u parizu. Ujedno je trebalo da bude metafora za list koji je postao "Stub" Društva
- Prvu nagradu je dobio projekat u obliku gotskog tornja

Tristan Tzara House, 1925.

- Loos je kreirao minimalističku arhitekturu za autora dadaističkog pokreta, koga karakteriše ismevanje buržoaskog društva i njegove umetnosti. Arhitekta primenjuje svoj koncept prostora, „Raumplan“, svaka prostorija kuće mora biti prilagođena i uređena prema funkciji koja će se koristiti, svako arhitektonsko okruženje je uređeno za svoje stanovnike, dozvoljavajući im da zaposednu, bez ograničenja.
- U ovom poslu Loos najviše odgovara željama i potrebama svojih kupaca, posebno u razvoju zatvorenih prostora. Glavna fasada je jednostavnih volumena, simetrije, reda i proporcija.

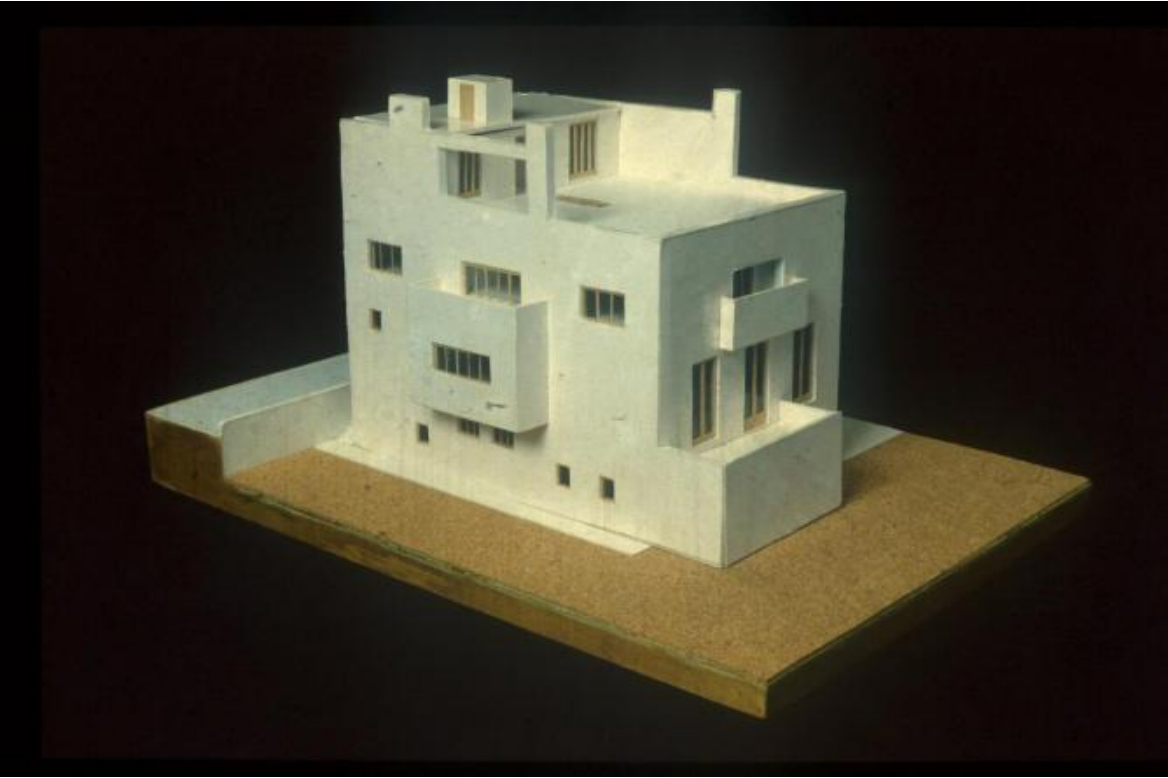

Villa Müller, Prag, 1928.

- Poznata kao inovativno obeležje rane modernističke arhitekture, Vila Miler otelotvoruje Loosove ideje ekonomičnosti i funkcionalnosti. Prostorni dizajn, poznat kao Raumplan, evidentan je u višeslojnim delovima pojedinih prostorija, što ukazuje na njihovu funkciju i simboličku važnost. Raumplan je izložen u enterijeru i eksterijeru.
- Eksterijer je prikazao Loosovu teoriju o kojoj se govori u njegovom eseju „Ornament i zločin“. U eseju, Loos je kritikovao ukrašene površine. Za eksterijer Vile Miler, Loos je dizajnirao belu, kubičnu fasadu. Takođe je želeo da napravi razliku između spoljašnjosti, odakle je pogled mogao da se vidi očima javnosti, i unutrašnjosti, privatnih prostora onih koji su tamo živeli. Samim tim, unutrašnjost je raskošno ukrašena udobnim nameštajem i površinama od mermera, drveta i svile.

Villa Müller, Prag, 1928.

Villa Müller, Prag, 1928.

House for Josephine Baker, Paris, 1928

- parcela je imala oštar ugao (80°) kojeg Los ne voli; zadržao ga je samo u prizemlju, a već na prvom spratu ga ispravlja i zaobljava ga polucilindrom, da bi ispoštovao regulativu; sve je jako vešto ukomponovano
- fasada prizemlje svetlo, a gore prugasto svetlo-tamno

